

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused tõhususe ning võrdsete võimaluste kohta hariduses ja koolituses

(2006/C 298/03)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

VÖTTES ARVESSE

23. ja 24. märtsi 2000. aasta Lissaboni Euroopa Ülemkogu seatud Euroopa Liidu strateegilist eesmärki "saada maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmiste põhiseks majandusjõuks, mis suudab tagada säästva majanduskasvu, rohkem ja paremaid töökohti ning suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse" ja Lissaboni Ülemkogu poolt haridusnõukogule antud ülesannet "üldiselt läbi arutada haridussüsteemide konkreetset tulevikueesmärgid, keskendudes ühishuvidele ja -prioriteetidele, austades samas rahvuslikku eripära" (¹);
- 23.–24. märtsi 2001. aasta Stockholmi Euroopa Ülemkogu esitatud haridusnõukogu 12. veebruari 2001. aasta aruannet haridus- ja koolitussüsteemide konkreetsete tulevikueesmärkide kohta, milles seati kolm strateegilist eesmärki ja kolmteist seotud eesmärki (²);
- tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" esimest ja teist strateegilist eesmärki ehk "haridus- ja koolitussüsteemide kvaliteedi ja tõhususe parandamist Euroopa Liidus" (sealhulgas seotud eesmärki "ressurside parim kasutamine") (³) ja "haridus- ja koolitussüsteemidele juurdepääsu soodustamist kõikidele" (sealhulgas seotud eesmarke "avatud õpikeskkond" ja "kodanikuaktiivsuse, võrdsete võimaluste ja sotsiaalse ühtekuuluvuse toetamine");
- komisjoni 10. jaanuari 2003. aasta teatist "Investeerida tõhusalt haridusse ja koolitusse — kohustus Euroopale", milles kutsutakse üles "suurendama oluliselt investeeringuid inimressurssidesse" ja "kulutama olemasolevaid ressursse tõhusamalt" (⁴);
- nõukogu 5. mai 2003. aasta järeldusi Euroopa keskmise soorituse võrdlustasemete kohta hariduse ja koolituse valdkonnas (haridustähised), milles rõhutati, et "nõukogu nõustus looma Euroopa keskmise soorituse võrdlustasemed ..., mida kasutatakse ühe vahendina rakendamise järelevalves" tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" puhul (⁵);
- nõukogu ja komisjoni 26. veebruari 2004. aasta ühist vahearuannet tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" rakendamise kohta, milles toonitatakse "tungivat vajadust investeerida rohkem ja tõhusamalt inimressurssidesse" ja kutsutakse üles "avaliku sektori investeeringute suurendamisele ... ja vajadusel erainvesteeringute suurendamisele, eelkõige kõrghariduses, täiskasvanuhariduses ja kutsealases täiendkoolituses" (⁶);
- nõukogu ja komisjoni 23. veebruari 2006. aasta ühist vahearuannet tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" rakendamise kohta, milles rõhutatakse, et haridus- ja koolitussüsteemide tõhususe, kvaliteedi ja võrdsete võimaluste eesmärkide võrdväärne arvesse võtmine on "Euroopa sotsiaalmudeli tugevdamisel Lissaboni eesmärkide saavutamise vältimatuks tingimuseks" ja et "tõhususe ja võrdsete võimaluste vahel ei saa teha kompromissi" ning et "investeeringud algkoolieelsesse haridusse on eriti olulise tähtsusega eelkõige koolist väljalangemise ja sotsiaalse tõrjutuse ennetamisel" (⁷);
23. ja 24. märtsi 2006. aasta kevadel kokku tulnud Euroopa Ülemkogu järeldusi, milles rõhutati, et "haridus ja koolitus on määrava tähtsusega ELi pikaajalise konkurentsivõime potentsiaali ja samuti sotsiaalse ühtekuuluvuse arendamisel", et "tuleb hoogustada ... reforme, mis tagaksid haridussüsteemide kõrge taseme, kuid ühtlasi ka tõhususe ja võrdsed võimalused ligipääsuks" ning et "investeeringud haridusse ja koolitusse annavad suurt kasu, mis kaalub igati üles tehtud kulud ja mille mõju ulatub tunduvalt kaugemale 2010. aastast" (⁸);
- komisjoni teatist "Haridus- ja koolitussüsteemide tõhusus ning võrdsed võimalused" (⁹), milles kutsutakse liikmesriike üles arendama välja hindamiskultuuri ja mis on koostöös teadusuuringute võrgustikega ettevalmistatuna positiivseks sammuks tõenditel põhineva poliitika edasiarendamiseks haridus- ja koolitusvaldkonnas,

(¹) Eesistujariigi järeldused, Lissaboni Euroopa Ülemkogu, 23.–24. märts 2000 (dokument SN 100/1/00 REV 1).

(²) "Haridus- ja koolitussüsteemide konkreetset tulevikueesmärgid" — nõukogu (haridus) aruanne Euroopa Ülemkogule (dokument 5980/01).

(³) Üksikasjalik tööprogramm haridus- ja koolitussüsteemide eesmärkide järelemeetmete kohta Euroopas (EÜT C 142, 14.6.2002).

(⁴) "Investeerida tõhusalt haridusse ja koolitusse — kohustus Euroopale" — komisjoni teatis (dokument 5269/03).

(⁵) ELT C 134, 7.6.2003, lk 3.

(⁶) "Haridus ja koolitus 2010: Lissaboni strateegia edu sõltub kiiretest reformidest" — nõukogu ja komisjoni ühine vahearuanne haridus- ja koolitussüsteemide eesmärkide järelemeetmeid käsitleva üksikasjaliku tööprogrammi elluviimise kohta Euroopas (dokument 6905/04).

(⁷) Hariduse ja koolituse kaasajastamine: oluline panus majandusliku otsengu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kindlustamisse Euroopas", nõukogu ja komisjoni ühine vahearuanne tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" raames tehtud edusammude kohta (ELT C 79/1, 1.4.2006, lk 1).

(⁸) Eesistujariigi järeldused, Brüsseli Euroopa Ülemkogu, 23.–24. märts 2006 (dokument 7775/06).

(⁹) "Haridus- ja koolitussüsteemide tõhusus ning võrdsed võimalused", komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile (dokument 12677/06).

MÄRGIVAD, ET

haridus ja koolitus on valdkonnad, mida korraldavad ja tagavad ressursidega liikmesriikide asjaomased asutused vastavalt riigi õigusaktidele, poliitikale ja tavadele. Samas eksisteerib vajadus Euroopa koostöö järele, et õppida üksteise kogemustest ja headest tavadest, ning näitajate ja tähiste järele, et edusamme jälgida. Edukas haridus- ja koolituspoliitika elukestva õppe kontekstis nõuab sektoriülest lähenemist koos teiste oluliste poliitikatega, eelkõige sellistes valdkondades nagu teadusuuringud ja innovatsioon, tööhõive, majandusküsimused, sotsiaalhooldus ja tervishoid, noored ja kultuur,

TEATAVAD, et

1. haridust ja koolitust kui olulisi tegureid demokraatiasse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja säästvasse majanduskasvu panustamisel tuleb tulevikku silmas pidades lugeda esmatähtsateks investeeringuteks. Liikmesriikide väljakutseks oma elukestva õppe strateegiate raames on määrata kindlaks need haridusse investeerimise prioriteedid, mis mõjutavad kõige tõhusamalt õpitulemuste kvaliteeti ja võrdseid võimalusi;
2. tõhususe edendamine hariduses ja koolituses on keskse tähtsusega, pidades silmas väljakutseid seoses globaliseerumisega, demograafiliste muutustega, kiirete tehnoloogiliste muutustega ja riikide eelarvetele avalduva surve suurenemisega. Kuigi riiklikud kulutused on väga piiratud, tunnustatakse üksmeelselt, et eksisteerib vajadus tagada piisavad ja vajadusel suurenevad investeeringud inimressurssidesse ning kaaluda, kuidas suurendada erainvesteeringuid ja/või neid kõige paremini kasutada;
3. ebavõrdsus haridus- ja koolitussüsteemides, mille tagajärjeks on näiteks kehvad õpitulemused, koolist väljalangemine või varane koolist lahkumine, viib suurte peidetud sotsiaalkuludeni tulevikus, mis võivad olla tunduvalt suuremad tehtud investeeringutest. Võrdsetel võimalustel tuginevate kõrge kvaliteetiga tõhusate haridus- ja koolitussüsteemide väljaarendamine aitab olulisel määral kaasa töötusega, sotsiaalse tõrjutusega ja raisatud inimpotentsiaaliga seotud riskide vähendamisele kaasaegses teadmistepõhises majanduses;
4. kvaliteet on ühine eesmärk kõiki Euroopa Liidu haridus- ja koolitusviise silmas pidades ja seda tuleks korrapäraselt kontrollida ja hinnata. Kvaliteet ei ole seotud üksnes õppimise ja õpetamise tulemustega, vaid ka sellega, kuidas haridus- ja koolitussüsteemid vastavad individuaalsetele, sotsiaalsetele ja majanduslikele vajadustele, ning võrdsete võimaluste ja heaolu parandamiseks;
5. õpetajate, koolitajate, muu pedagoogilise personali, nõustamisteenistuste ja hoolekande motiveeritus, oskused ja pädevus ning koolijuhtimise kvaliteet on kõrge kvaliteediga õpitulemuste saavutamisel tähtsad kaasaitavad tegurid. Pedagoogilise personali püüdlusi peaks toetama pidev tööalane areng ja hea koostöö lapsevanematega, õpilaste hoolekandega ning laiema kogukonnaga. Lisaks sellele tagavad kõrge kvaliteediga õpetamine ja õpikeskkond head õpitulemused ja aitavad kaasa positiivsete õpitulemuste saavutamisele;
6. uurimistulemused on näidanud, et elukestva õppe protsessis võivad algkoolieelne haridus ja varase sekkumise sihtprogrammid tuua kõige suuremat pikaajalist kasu, eelkõige kõige ebasoodsamas olukorras olijatele. Need viivad positiivsete tulemusteni nii inimlikust kui sotsiaalsest aspektist ning nende mõju ulatub edasisse hariduskäiku ja täiskasvanuikka. Austades liikmesriikide vastutust oma haridus- ja koolitussüsteemide korraldamisel, näitavad osad uurimistulemused, et mõningatel juhtudel võib õpilaste eraldamine liiga varases eas võimekuse alusel erinevat liiki eraldi koolidesse mõjutada negatiivselt ebasoodsamas olukorras olevate õpilaste õppeedukust;
7. haridusasutused kui õpikogukonnad peaksid olema kesken- datud laiemale õpikeskkonnale, et edendada ja säilitada tõhusust, võrdseid võimalusi ja üldist heaolu. Hariduslike erivajadustega laste tuvastamiseks ja toetamiseks on vaja erimeetmeid. Nende meetmetega tuleb muu hulgas tagada piisava spetsiaalselt koolitatud pedagoogilise ja nõustamis- personali ning õpilaste kõrgetasemelise hoolekande ja asja- kohaste ressurside olemasolu. Kuigi varaseks sekkumiseks vajalik sektoriülene koostöö ja muud erimeetmed, mille eesmärgiks on tagada võrdsed võimalused hariduses ja koolituses, toovad vältimatult kaasa lisakulutusi, on need pikas perspektiivis siiski kasulikud, vältides tulevikus tõrju- tusest põhjustatud kulutusi;
8. teise taseme ülemise astme õpingutele ligipääsu paranda- mine ja koolist varakult lahkunute arvu vähendamine on olulised inimeste tööalase konkurentsivõime jaoks tänapäe- vases teadmistepõhises ühiskonnas ja selleks, et edendada sotsiaalset kaasatust ja kodanikuaktiivsust ning samas tugevdada Euroopa sotsiaalmudelit. Kuna tööturul suureneb nõudlus oskuste järele, on üha olulisem võimal- dada noorte põlvkonnale juurdepääsu kvalifikatsioonidele ja oskustele, parandades nii nende väljavaateid tööturul ja sotsiaalses integratsioonis;
9. on jõutud äratundmisele, et Euroopa ülikoole on vaja moderniseerida, arvestades nende rolli hariduse, teadustöö ja innovatsiooni valdkonnas, ning see ei ole mitte üksnes eeltingimus Lissaboni strateegia jaoks laiemalt, vaid ka osa ulatuslikumast arengust üha enam globaliseerunud ja tead- mistepõhise majanduse suunas. Üliõpilaste arvu kasv ning

kõrge kvaliteediga hariduse ja teadusuuringute maksumus nõuab nii riigi- kui eraressursside suuremat ja/või tõhusamat kasutamist. Ka kõrge kvaliteediga kõrgharidusel on keskne roll hariduses ja koolituses üldiselt, sest ta koolitab tulevasi pedagooge ning ajakohastab ja uuendab tervet hariduse teadmistebaasi;

10. kutseharidus ja -koolitus mõjutavad märkimisväärsel määral tööhõivet ja sotsiaalset integratsiooni. Asjakohaste ja kõrge kvaliteediga kvalifikatsioonide tagamine noortele inimestele ning vähe kvalifitseeritud töötajate ja ebasoodsamas olukorras olevate rühmade oskuste ja pädevuse parandamine toovad isegi lühiajalises perspektiivis suurt kasu. Pädevusel põhinevad kvalifikatsiooniraamistikud ning muud varasemate õpingute arvestamise mehhanismid edendavad tõhusust ja võrdseid võimalusi, võttes lisaks formaalsele kvalifikatsioonile arvesse mitteformaalse ja informaalset õpetamist. Ka sidusrühmade vaheliste (sealhulgas sotsiaalpartnerite ja sektoriorganisatsioonide vaheliste) partnerluste soodustamine võiks tõhustada ja atraktiivsemaks muuta kutsehariduse ja -koolituse programme;

11. kiire tehnoloogia areng koos muutustega Euroopa demograafilises struktuuris toob kaasa vajaduse ajakohastada ja parandada täiskasvanute, eelkõige vähe kvalifitseeritud oskusi, kvalifikatsiooni ja põhipädevusi. Lühiajalises perspektiivis on investeringute suunamine olemasolevate tööjõu oskuste ja pädevuste ajakohastamisele ja parandamisele kiireks viisiks aidata kaasa majanduslikule kasvule ja konkurentsivõimele ning vähendada vananevate töötajate varast pensionilejäämist. Täiskasvanuõpe mängib kesksel osal uute põhipädevuste nagu näiteks digitaalse kirjaoskuse õpetamisel ning aitab seega kaasa sotsiaalse kaasatuse ja aktiivse osalemise suurendamisele kogukonnas ja ühiskonnas, sealhulgas ka pärast pensionilejäämist,

tiivis, et vastata teadmistepõhise ühiskonna vajadustele kvaliteedi tõstmise ja võrdsete võimaluste edendamise, eelkõige keskendudes algkoolieelsele haridusele, varastele sihtotstarbelistele sekkumisprogrammidele ja võrdsetel võimalustel põhinevatele haridus- ja koolitussüsteemidele, mille eesmärgiks on pakkuda võimalusi, ligipääsu, suhtumist ja tulemusi, mis ei sõltu sotsiaalmajanduslikust taustast ega muudest teguritest, mis võivad põhjustada hariduslikku ebavõrdsust. Lisaks tuleks soodustada kõrge kvaliteediga õpetamist mahajäänud piirkondades;

3. tagama inimressursside piisava rahastamise ja vajadusel suurendama riiklikku rahastamist ja julgustama täiendavate erainvesteeringute suurendamist, et tagada võrdne ligipääs kõrgharidusele. Kõrghariduse ja teadusuuringute ajakohastamine on nende tõhusust silmas pidades samuti oluline. Samuti tuleks kaaluda koostööosidemete edendamist ettevõtetega uurimis- ja arendustegevuse valdkonnas;

4. tagama täiskasvanuhariduse ning kutsealase täiendõppe ja -koolituse piisava rahastamise ning soodustama aktiivseid partnerlusi tööandjatega, et keskenduda majanduse vajadustele, sh nii piirkondlikul kui kohalikul tasandil;

5. soodustama teadusuuringuid haridusreformide ja investeringute tulemuste ning nendest tuleneva sotsiaalse kasu teemadel. Ühtne, asjakohane, usaldusväärne ja tõenditel põhinev teave on alus vastutusele ja meetmete võtmisele, mis on vajalikud kvaliteedi, võrdsete võimaluste ja tõhususe saavutamiseks kogu haridus- ja koolitussüsteemis. Samas peaksid järelevalve, hindamine ja kvaliteedi tagamine andma objektiivset ja läbipaistvat tagasisidet ja tuge õpetamise ja õppimise meetodite ja tavade arendamiseks,

KUTSUVAD KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES

KUTSUVAD LIIKMESRIIKE ÜLES

1. täiendavalt kaaluma, kas praegune kord nende haridus- ja koolitussüsteemide rahastamisel, juhtimisel ja haldamisel kajastab adekvaatselt vajadust kombineerida nii tõhusust kui võrdseid võimalusi, kasutades nii ressursse optimaalselt ära. Seda silmas pidades kutsutakse neid üles uurima võimalikke viise praeguse korra parandamiseks, et vältida haridusliku ebavõrdsuse peidetud, kuid kõrgeid kulusid;

2. tagama haridus- ja koolitusreformide ja -investeeringute tõhusa sihtotstarbelisuse nii pika- kui lühiajalises perspek-

1. tegema koostööd asjaomaste teadusuuringute võrgustikega andmaks terviklikumaid ja integreeritumaid analüüse, et toetada haridus- ja koolitusreforme, ning vajadusel töötama välja rahvusvahelisel tasandil võrreldavad näitajad haridus- ja koolitussüsteemide tõhususe kohta;

2. soodustama ja toetama uuringuid haridus- ja koolitusreformide ja investeringute mõjust haridusele nii riigi kui rahvusvahelisel tasandil. Eksisteerib vajadus täiendavate uuringute järele, eelkõige sektorites, kus ei ole tänaseks piisavalt uuringuid läbi viidud (nt algkoolieelne haridus, kutseõpe, elukestev õpe ja hariduse majandus), ning eelkõige erainvesteeringute mõju valdkonnas;

3. kasutama ära asjakohaseid uurimistulemusi ja olemasolevaid andmeid, et ühendada kvaliteedi, võrdsete võimaluste ja tõhususe aspektid nii tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" riikide aruannete ja 2008. aasta ühise vahearuande ettevalmistamisel kui ka seoses võimaliku ettepanekuga ühiste eesmärkide kohta Euroopa haridus- ja koolitussüsteemides ja nende edendamiseks pärast 2010. aastat;
 4. tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" raames töötama välja ja viima ellu rühmaõpet tõhususe ja võrdsete võimaluste valdkonnas;
 5. kasutama asjakohaselt ära elukestva õppe programmi, struktuurifonde ja seitsmendat raamprogrammi, millega toetatakse haridus- ja koolitussüsteemide tõhususe ja võrdsete võimaluste aspekte.
-